

54101218 : สาขาวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์

คำสำคัญ : เขาค้างนอก/ทวารวดี/ศรีเทพ/การขุดค้นทางโบราณคดี

อนุรักษ์ ดีพิมาย : โบราณสถานเขาค้างนอก : ลำดับอายุสมัยและแนวคิดในการก่อสร้าง. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.สุชาติพงษ์ ชุนทรง. 214 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะทำการจัดเรียงลำดับสมัยและศึกษาแนวคิดในการก่อสร้างโบราณสถานเขาค้างนอก มหาสถูปแห่งเมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการขุดศึกษาเจดีย์ประธานเมื่อปีพ.ศ. 2551 ร่วมกับข้อมูลใหม่จากการศึกษาเจดีย์บริวารในปีพ.ศ.2557

ผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

1. โบราณสถานเขาค้างนอกมีการก่อสร้างในช่วงสมัยที่สำคัญ 2 สมัย คือ 1) สมัยแรกสร้าง เจดีย์ประธานและเจดีย์บริวาร อาจสร้างขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 14 – 15 และ 2) สมัยที่มีการซ่อมแปลงให้เจดีย์ประธานหันหน้าไปยังทิศตะวันตก อาจเกิดขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 15 – 19 ก่อนที่จะทิ้งร้างไปในช่วงก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 เช่นเดียวกับเมืองศรีเทพ

2. แนวคิดในการก่อสร้างทั้ง 2 สมัย คือ 1) มีการเลือกที่ตั้งในพื้นที่ที่สามารถสร้างศาสนสถานขนาดใหญ่ได้และมีความสัมพันธ์กับแกนทิศของโบราณสถานอื่นๆ รวมทั้งมีลักษณะมณฑลจักรวาลของพุทธศาสนamahayanaปรากฏในแผนผังของเจดีย์ประธานและแผนผังรวม และ 2) มีการให้ความสำคัญกับทิศตะวันตกอย่างมาก ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการนับถือพระอมิตาภะและสวรรค์สุชาวดี รวมทั้งเขาอมรินทร์

3. โบราณสถานเขาค้างนอกอาจเป็นตัวแทนของความเจริญรุ่งเรืองทางด้านการค้าและศาสนาของเมืองศรีเทพในช่วงพุทธศตวรรษที่ 14 – 15 เนื่องจากเป็นโบราณสถานขนาดใหญ่ที่ต้องใช้ทรัพยากรในการสร้างสูงและมีความซับซ้อนทางด้านแผนผังมากที่สุดในสมัยทวารวดี

ภาควิชาโบราณคดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

54101218 : MAJOR : (HISTORICAL ARCHAEOLOGY)

KEY WORD : SITHEP/DVARAVATI/EXCAVATION

ANURAK DEPIMAI : CHRONOLOGICAL SEQUENCE AND CONCEPT ON THE BUILDING OF KHAO KHLANG NOK. THESIS ADVISOR : ASST.PROF.SARITPONG KHUNSONG,Ph.D.. 214 pp.

The objectives of this dissertation are to sequence and study the construction concepts of Khao Khlang Nok stupa, Sri Thep ancient town, Petchaboon province. The study puts forward an analysis based on the data from the excavation of the main stupa in 2008 together the new data from the excavation of subsidiary stupas in 2014.

The results of the study can be outlined as follows:

1. There were two main construction periods of Khao Khlang Nok stupa: 1) the main site, the main stupa and the subsidiary stupas may be constructed during 9th – 10th century CE 2). The main stupa may be restored to face east during 10th – 13th century CE and was abandoned before 14th century CE like the town of Si-Thep.

2. The construction concepts of the two periods are: 1) the location was chosen in order to build a large religious place and related the direction of other historical sites. Also, the overall plan and the plan of the main stupa depict the concept of mandala in Mahayana Buddhism. 2) A great emphasis is placed on the west. This may be related to the worship of Amitabha Buddha and Thamorat sacred mountain.

3. Khao Khlang Nok stupa may represent the prosperity of Si-Thep ancient town in terms of trading and religion during 9th – 10th century CE as it is a large site and requires a great deal of resources in the construction process. Plus, the plan is by far the most complex in Dvaravati period.

Department of Archaeology

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature

Academic Year 2014

Thesis Advisor's signature